

CULTURA

PERE PORTABELLA

**«Facilito a l'espectador
que faci un viatge amb mi»**

Pere Portabella ha estrenat 'Informe General II', una pel·lícula sobre la nova política, el procés català i el lloc on hauria de ser la cultura contemporània.

*Entrevista d'Àlex Milian
Fotografies de Jordi Play*

Comença *Informe General II. El rapte d'Europa amb un viatge visual per Barcelona i Madrid que acaba al Museo Reina Sofía i un congrés sobre la nova política, on parlen Ada Colau o Itziar González, sobre política però també el director del Museo Reina Sofía, Manuel Borja Vilell, amb Antonio Negri, parlant sobre mu-seística i filosofia. La pel·lícula no és només política.*

—Sí, perquè la filosofia és a tot arreu. El sol fet de pensar i observar una situació –obrir una mica el ventall per mirar el que tu vols– ja et fa comparar i donar respostes a valors... La filosofia és això. El component filosòfic, en aquest cas, no és que sigui útil o inútil. És que és necessari. I ens permet apartar-nos de les coses per veure-les millor, quin és l'objecte de conflicte. Un dels problemes que hi ha en els llenguatges filosòfics i científics és que tenen termes tècnics –fins i tot en el d'un paleta hi ha termes tècnics que no entendries.

«Jo filmo des d'un punt de vista ideològic i polític. Ho administro tot a favor del que vull dir»

—D'acord.

—En el llenguatge cinematogràfic –perquè això és una pel·lícula de ficció– hi ha un diàleg entre les imatges. Com jo rodo, des d'un punt de vista ideològic i polític, al començament poso aquella imatge del saló del patronat del Museo Reina Sofía, en silenci, on es veu a qui correspon cada seient. Allò és el poder amb noms i cognoms. I després de la meua mirada, que és aquesta, arriba el Negri, que és la resposta de la resistència. Ho administro tot a favor del que jo vull dir.

—Un altre exemple.

—Per exemple, la reunió de Podemos. Quan van crear el seu Consell de Ciutadans per anar a la UE, em vaig reunir amb ells i els vaig dir: “Jo vull fer una trobada amb vosaltres. Primera condició: no cal que expliqueu d'on veniu. Sou més mediàtics que els de la resta de partits. Però

heu de respondre a la pregunta ‘Què fareu en el moment que ocupeu els espais de les institucions democràtiques?’ Però ho heu de discutir entre vosaltres. No m'ho expliqueu a mi. No li ho expliqueu a la càmera. Plantegeu quins són els problemes que tindreu”. Llavors jo rodo la ficció d'això. No hi ha cap entrevista. Com el seu logo és un cercle, els disposem en cadires en cercle i jo poso una càmera a dalt.

—Una càmera zenital.

—Sí, una càmera zenital fixa que va rodant en cercle i, al mateix temps, rodo en rodó, com faig sempre [indica amb les mans que l'altra càmera gira al voltant del cercle]. La idea narrativa dóna a aquests joves de l'esquerra anticapitalista –que són tots titulats universitaris– un rodatge diferent del que faig servir en rodar la gent de l'Assemblea Nacional Catalana (ANC). Però sempre rodo de manera que després puc fer una síntesi i treure la retòrica. Valoritzo els conceptes i les idees clares, que poden ser 10 o 11 minuts dels que tinc rodats en total, que poden ser 45 o 50.

—Altres vegades ho planteja com una conversa de bar gairebé casual, com en el cas de la Itziar González, ex-regidora de Barcelona i la filòsofa i assagista Marina Garcés.

—Sí, les trobem parlant fora del Reina Sofía, en aquella plaça que hi ha. La travessen, passa una màquina de netejar els carrers –la metàfora de la neteja és present a tota la pel·lícula–, entren en una cafeteria i seuen en una taula des d'on es veu la mateixa plaça del Reina Sofía a través del vidre. Un cambrer els fa el te com si fos un artesà, els el porta, parlen, i després s'aixequen i se'n van. La taula es queda sense ningú. La netegen –una altra vegada la neteja. Es queda la taula neta i, tot seguit, des d'aquella mateixa taula, la càmera s'aixeca i apareix la plaça ocupada pels moviments socials. Això és el cinema: interrelacionar.

—Després dels polítics i els filòsofs, és molt interessant la conversa entre científics que tanca la pel·lícula.

—Amb els científics vaig tenir una reunió també i els vaig explicar el que volia: fins i tot que, al final, algú havia de parlar d'un iceberg i dir que el coneixement, que és moltíssim, és com un iceberg que, quan es dóna la volta, ens adonem que és molt poca cosa.

—Per què?

—Perquè jo volia connectar aquesta conversa amb les imatges de l'iceberg que tenia pensades per després. I per què són allà? Perquè vaig parlar amb ells i em van dir que llocs de reunió comuns no n'hi havia però sí que tenien una cantina. Escenogràficament era perfecte perquè ells havien de parlar de les multinacionals i darrere hi ha una màquina de *vending* amb totes les marques de multinacionals de begudes; hi ha

el mar al fons i el mar és l'origen de la vida; i les escombraries també hi eren com per fer present els residus, que també era tema de la conversa. La taula era rodona i, per trencar la imatge de tots asseguts en cercle, vam posar una cadira a la taula del costat. Això és la planificació. El discurs i el relat hi són però a més estan rodats d'una manera que facilito a qui ho mira que faci el viatge amb mi. Si no, seria una cosa plana: entrevista, pim, pam, i entrevista.

—I, al final, treu les urnes.

—Sí, era abans del 9N. Com hi havia el perill que no es pogués votar, vaig buscar una empresa de fabricació d'urnes. Vaig tenir la col·laboració d'una gent molt amable que em va dir "tu véns aquí; ens dius com les vols i nosaltres les disposem." La idea de l'urna en la democràcia avui dia és un objecte romàntic. I, sobretot si ho fan artesans, l'urna esdevé aquest objecte romàntic, però jo volia destacar que l'important és el sufragi universal. Per això vam anar a buscar la fàbrica industrial que fa les urnes de metacrilat i vam aconseguir fer desaparèixer l'artesà: un ordinador dona ordres al làser per tallar el metacrilat. És molt maca aquella seqüència.

—Diu que no és un documental sinó ficció, però hi ha un joc amb l'aparença del documental.

—No, no hi ha cap joc. Fins i tot el material que no és meu, que són imatges que demano, el manipulo d'una manera bèstia. Per exemple, a les imatges de la plantada a plaça de Catalunya hi ha una noia que juga a fer voltes amb la càmera. Llavors la música fa un esclat i jo faig aparèixer la plaça de Catalunya amb tot de gent dormint en sacs de dormir. I després hi ha un altre espetec i els coloms de la plaça surten volant d'una plaça totalment buida.

—Hi ha documentals que tenen també molta manipulació...

—Hi ha falsos documentals que són pel·lícules molt subjectives. Per exemple, Oliver Stone ha fet documentals sobre Mohammed Ali i una gira que va fer. Són cròniques sobre un personatge però amb una implicació brutal. El documental s'ha d'entendre com un document que explica el que passa i tu ho veus al davant. Jo faig pel·lícules i facilito el viatge dels que se les mirin. Mai no he seguit un model aristotèlic de plantejament, nus i desenllaç. Això mai. Perquè són totes iguals. Les meves pel·lícules no →

→ tenen final. I la causa-efecte tampoc no funciona.

—Però és evident que la seva ficció s'assembla molt a un documental de la mateixa manera que alguns documentals s'acosten a la ficció.

—També es podria veure totalment al contrari. Ja ho he fet amb moltes pel·lícules. Per exemple en una hi poso fragments de *Raza*, la gran pel·lícula del règim amb guió d'en Franco. En vaig fer una síntesi però no hi vaig tocar res. Vaig posar les seqüències més significatives i un esforç de síntesi. I amb això ja donava testimoni del que era la ideologia dominant, l'Església i tot allò...

—La majoria de la pel·lícula parla de la nova política i el 15-M i el procés es queda amb una porció més petita de la pel·lícula, potser una cinquena part.

—No, les manifestacions de Puerta del Sol i de les marees estan *fifty-fifty* amb les de Catalunya. Les manifestacions d'aquí apareixen; apareix el president de la Generalitat amb una força tremenda. Està molt equilibrat. No volia fer una pel·lícula local, ni catalana ni espanyola.

—Per això la subtitula *El rapte d'Europa*?

—Sí, és el títol que van posar al debat al Reina Sofía i jo l'he aprofitat per aquesta pel·lícula. No

«La conversa entre científics és insòlita en el cinema. Sempre veuràs els científics parlant sols. Mirant a càmera o en una conferència»

és que parli més d'allà que d'aquí. L'impacte que té el tema de Catalunya sobre Madrid és que introdueix aquest element de crisi territorial de l'Estat. A Madrid, quan la vam projectar, hi havia la sala plena i va haver un aplaudiment bèstia.

—Acaba amb la conversa entre científics, que se suposava menys política i està carregada de crítiques al poder.

—Era necessari posar en evidència el disbarat que estem vivint. És insòlit. Sempre veuràs els científics parlant sols. A tots els documentals, per exemple. Parlant amb la càmera o fent una conferència.

—Com si sempre pontifiquessin.

—Sí. I la política només inverteix en el que anomenen ciència aplicada perquè dona calés. En aquest cas, aquests científics tenen una consciència crítica molt forta i està molt bé tot el que diuen. Com ara, que tot això que està passant només ho resol la gent. ●